

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXVII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 9-10 /травень 2016 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У номері:

- *Ми з художником Аурелом Даном* ➤ стор. 2
- *Робочий візит міністра П. Клімкіна* ➤ стор. 3
- *Медіа-мережі публічного простору* ➤ стор. 4
- *«Елі-Елі – лама савахтані»* ➤ стор. 5
- *Знайомство Д. Онищука з королем Міхаєм* ➤ стор. 6
- *Союзник – не мимоволі!* ➤ стор. 7
- *«Школа інакше» – в с. Пергівці* ➤ стор. 8
- *Для підтримки українців СУР* ➤ стор. 9
- *Деякі особливості життя гуцулів* ➤ стор. 10
- *25 років без пана Юрія Ракочі* ➤ стор. 11
- *Успіхів кандидатам СУР!* ➤ стор. 12
- *«Молдовські та румунські шляхи»* ➤ стор. 13
- *Остан ВИШНЯ: «Любіть книгу!»* ➤ стор. 14
- *Є й українські піраміди!..* ➤ стор. 15
- *Свято єднання українців у Ясах* ➤ стор. 16

УКРАЇНО МОЯ, ВИШИВАНКО...

Слова: Григорій БУЛАХ
Музика: Олександр ЗЛОТНИК

Україно моя, вишиванко,
Ти мій біль, моя мука і доля;
Я без тебе, як день без світанку,
Я без тебе, як жайвір без поля.

Приспів:

Вишиванко моя, вишиванко,
Смеркова вишнева жага,

Ти далеких Карпат полонянка,
Ти Дніпра мого хвиля жива;

Я по світу іду в вишиванці,
Аж дивуються, ген, журавлі,
Хай зустрічають в веселій багрянці,
Україна іде по землі.

Україно моя, вишиванко,
Ти тернова моя голубінь,
Хай святиться навек світлий ранок
І серпневого дня височінь.
Приспів.

МИ З НИМ – МАРАМОРОСЬКИМ ХУДОЖНИКОМ АУРЕЛОМ ДАНОМ

Художник Аурел Дан народився 6 лютого 1946 р. в селі Аспра, комуна Віма Міка, повіт Марамуреш. Пан А. Дан закінчив Інститут Образотворчого Мистецтва ім. Йона Анреску у місті Клуж-Напока 1980 року.

Він одружився із українкою, вчителькою Іляною Рагован – тепер Дан. Їхня молода сім'я збагатилася дочкою Даніелою, Чіпріаном-Драгошем та Даніелем.

З-під його пензля появилися прекрасні картини, як: фреска в олії, фреска «al seso» та картини на релігійну тему, декоративне мистецтво та графіка.

У нього – 38 власних виставок між 1980 та 2012 рр. у різних місцевостях нашої країни та за кордоном.

Пан А. Дан одержав багато премій. Серед них:

- Арист Рок – одержана 2000 р.
- Воронезіана – Сучава, 1988р.
- Премія фестивалю «Лучіан Блага» – Алба Юлія, 1996 р.
- Премія СУР, 1998 р.
- Премія за декоративне мистецтво від мерії м. Бая Марє, 5 травня 2008 р.
- Почесна грамота та металева пластинка Військового Національного кружка – Бухарест, 2009 р.

У нього за плечима понад 3 000! (три тисячі) картин, з яких тисяча знаходяться на закордонні.

Його картини побували у 43-ох країнах, а також роботи артиста знаходяться у різних галереях мистецтва, індивідуальних колекціонерів, любителів художнього мистецтва.

Художника А. Дана називають захисником Марамороського села, тому що його картини виводять на перше місце – марамороське село з його традиціями, незрівняними багатствами.

Йому вдається представляти з допомогою пензля дух Мараморощини.

Головна деталь у роботах художника А. Дана залишається церква. Довкруг неї формується село і все, що пов'язане із життям справжніх селян Мараморощини.

Директор з культури Мараморощини І. Маркіш на одній із виставок художника сказав: «У цьому сакральному просторі, в якому художник А. Дан немов перелічує будинки жителів повіту, існує таїна, яка мене зачарувала: віра у Воскресіння, у Бога Всесвітнього.

Художник представив всі будинки та людей, котрі зникли з Марамуреша, і переводить їх, воскреслих, довкола церкви як доказ проти цього зникнення».

Пан А. Дан приготував для цього

року ювілейну виставку, на якій будуть виставлені роботи, над якими працював протягом сорока років.

Він попросить і колекціонерів з нашої країни та із-за кордону, щоб змогли представити глядачам, залюбленим в роботи артиста, всі картини.

Художник вважає себе щасливим, бо зробив те, що радили йому серце та совість. Його вважають унікальним у його праці.

Історик і художній критик Олександра Рус писала про нього: «Він розвивався у світлотині Марамуреша, у світлі високих горбів, відчуваючи часто себе літаючи понад поселеннями і винаходжуючи новий спосіб споглядати життя села.

Можемо бачити спосіб розташування будинків у коловому напрямі зближення до сонця, або слідує спіраль у повному розвитку».

Художній критик та есеїст Валентин Чука підтвердив, що «своїм талантом та життєвою філософією, бездоганним мистецьким твором, переходячи від однієї мініатюрної роботи до відваги щодо «широкого» твору, А. Дан – один із останніх великих художників села звідусіль».

Поет І. Юга сказав ще 1987 року, що «художник А. Дан – це вираз власного простору – Мараморощини стародавньої, так, як кожне село лише почуття однієї досконалої національної совісті та глибоку писану мораль».

Я бажаю п. А. Дану, його дружині Іляні разом із всією сім'єю міцного здоров'я, натхнення для написання нових прекрасних картин і ще багато-багато років чарувати наше око своїми шедеврами.

З нагоди 70-річчя художника бажаю сім'ї Аурела та Іляни Дан разом із дочкою Даніелою та внуком Тудором, із синами Даніелем та Чіпріаном-Драгошем міцного здоров'я, натхнення для написання картин батькові, сімейного тепла та людського щастя!

Марія ЧУБІКА

РОБОЧИЙ ВІЗИТ МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ ПАВЛА КЛІМКІНА В РУМУНІЇ

Посольство України в Румунії поінформувало голову Союзу українців Румунії пана Миколу-Мирослава Петрецького, що 6-7 травня 2016 року відбудеться робочий візит Міністра закордонних справ України Павла Клімкіна в Румунії, зокрема у місті Сігету Мармаціей повіту Марамуреш.

Як було передбачено, високоповажний гість України відвідав Український лицей ім. Тараса Шевченка у м. Сігету Мармаціей, Українську православну Церкву, а також мав зустріч з українською громадою повіту Марамуреш у фестивальному залі повітової організації Союзу українців Румунії.

Зустріч гостей з українською громадою Мараморощини зорганізував голова повітової організації СУР Мирослав Петрецький, який разом із своєю дружиною Джетою представили перед учасниками коротку артистичну програму. На цій зустрічі були присутні члени повітового Комітету СУР, голови місцевих організацій зі всіх українських сіл Мараморощини, окрім голови організації села Русь-Поляни (Поєніле де суб Мунте) Кіфи Штефана... Брала також участь викладачі української мови, сільські радники та деякі представники місцевих адміністрацій. Зустріч відбулася в суботу – 7 травня 2016 р.

У зверненні до голови СУР тимчасовий повірений у справах України в Румунії пан Теофіл Рендюк просив, щоб «надати сприяння в пошуку 3 (5) осіб з числа етнічних українців, які бажають отримати дозвіл спрощеного перетину міжнародного українсько-румунського кордону у рамках дії Угоди про місцевий прикордонний рух». А також, щоб надати кандидатури бажаючих та посприяти у наділенні ними відповідних документів та ксерокопій на електронну адресу Посольства за якнайкоротший час.

Голові СУР та голові повітової організації було не так легко за короткий час знайти бажаючих етнічних українців отримати посвідки, які б мали і міжнародні паспорти. Голови дійшли до висновку, щоб пропонувати відповідних осіб. Пропозиції стосуються Івана Миколайчука із Русь-Поляни, Марії Чубіки із Луга над Тисою, Елека Опрішана із Верхньої Рівни, Михайла Бринзянюка із Реміт та Штефана Бучуту із м. Бая Марє.

Українці із Мараморощини мали і в попередньому періоді такі пропуски. «Пропуск» на право перетинання кордону румунських громадян мав і я – Н-р 000647, виданий ще 2000 року (29.06.2000), коли не потрібно було Міжнародного паспорта, як вимагається тепер.

Нарешті осталися тільки три пропозиції для отримання посвідки, яка має таку назву: «Дозвіл на спрощений перетин кордону» (Permis de mic trafic de frontieră). Посвідка має включений такий текст:

«Отримувач цього дозволу має право на перебування на території України в містах прикордонної зони, визначеної відповідно до Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про місцевий прикордонний рух, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 31 березня 2015 р. Н-р 104».

Перебування за межами прикордонної зони веде за собою застосування санкцій, передбачених статтю 9 зазначеної вище Угоди.

На ВІЗИ (VISA) моєї посвідки написаний номер У02427107 і вона дійсна з 04.02.16 до 04.02.18 рр. Дозволений строк перебування – 90 днів.

Вручення «Дозволів на спрощений перетин кордону» відбулося в п'ятницю 6 травня 2016 р. в Україні в Санаторно-готельному

комплексі «Спелеоцентр Солотвино» в місті Солотвино Тячівського району Закарпатської області. Коли ми прибули туди, я собі нагадав, що я ще раз був тут, коли представники СУР на чолі зі мною брали участь 8-10 липня 2009 року у Першому міжнародному форумі Партнерства в рамках проекту «Транскордонне партнерство задля сталого розвитку громад». Ще тоді з цієї нагоди було обговорено питання про транскордонний рух між нашими державами.

До Солотвина прибули очільники Міністерств Закордонних Справ України та Румунії Павло Клімкін та Лазар Команеску, голова Закарпатської обласної держадміністрації Геннадій Москаль, представники держадміністрації Тячівського району, голова селища Георгі Угарі та громадяни України румунського походження.

З боку румунської сторони були присутні, між іншими, посол Румунії в Києві Корнел Йонеску, генеральний консул в Чернівцях Елеонора Молдован, префект Марамороського повіту Себастьян Лупуц, заступник голови повітової Ради Еміл Марінеску, заступник мера міста Сігету Мармаціей Горя Скублі та інші гості з Румунії.

Марія Чубіка, Елек Опрішан і підписувач цих рядків прибули до Солотвина машиною Посольства України в Румунії разом із першим секретарем Русланом Гідором, а також іншими членами Посольства України в Румунії – паном Теофілом Рендюком та пані Анною Гончаровою, другим секретарем, Консулом України в Бухаресті.

Міністри підписали Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про скасування двосторонніх (національних) віз, завдяки якій українці і румуни зможуть безкоштовно отримати дозвіл на в'їзд і перебування терміном до 90 днів.

З цієї нагоди міністри вручили посвідки, міністр Лазар Команеску вручив трьом громадянам України румунського походження, а міністр Павло Клімкін вручив нам – трьом українцям з Румунії.

Перед цим в Солотвині відбулася історична подія, до якої прагнули здавна громадяни України румунського походження із Закарпаття в п'ятницю 6 травня 2016 р. – в селищі Солотвино на Закарпатті відкрили Консульство Румунії.

Міністр Закордонних Справ Румунії Лазар Команеску зранку відвідував в Сігеті Український лицей ім. Тараса Шевченка, відкритий 1997 року. Разом з міністром були присутні керівники місцевої і повітової адміністрації Марамуреш.

Офіційна делегація Румунії перетнула кордон дерев'яним мостом через Тису між містами Сігет та Солотвино. На мості їх чекали офіційні особи України на чолі із Губернатором

Закарпатської області Геннадієм Москалем. Разом у Солотвині відвідали мерію, де їх чекав голова Георгі Угарі, опісля відвідали тут Румунський лицей.

СОЦІАЛЬНІ МЕДІА-МЕРЕЖІ – РОЗШИРЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ?

(Закінчення. Поч. в попередньому номері)

Але, що роблять соціальні медіа такими особливими і чим відрізняються від промислових медіа? По-перше, як уже згадувалося вище, це безкоштовні (взагалі) аплікації інтернету і тому вони доступні будь-якому користувачеві. Зручний інтерфейс аплікації в поєднанні з мобільними пристроями створює вигідні можливості, які роблять більшість з цих соціальних медіа-платформ настільки успішними, що стають ідеальним інструментом для розміщення, поширення або комунікації. Але один з найважливіших якостей соціальних медіа – це миттєвість, що в порівнянні з традиційними засобами масової інформації є місцево і часово чутливі, а це означає, що інформація, або подія, може бути миттєво завантажена на платформі і, якщо одна з них важлива для більшості користувачів, вона буде перевідправлена, або поширена, з низьким або високим рівнем проникнення, відповідно до деяких факторів (кількість користувачів, час, підключення і т. д.).

Поряд з поширенням інформації, дуже важливою особливістю соціальних медіа-платформ є комунікаційні можливості через групи, коментарі та месенджери.

Зв'язок між соціальними медіа та публічним простором:

"У ХХІ столітті революція може й не бути показана по телебаченню – але, скоріше за все, буде передана через твіттер, блоги і організована у мережі Facebook" – Катерина О'Доннелл, UWToday.

Допускаючи технології в цивільне життя, люди отримали міцніше почуття свободи і комунікаційного зв'язку з іншими, маючи на увазі незалежність від місця розташування на Землі. Соціальна відповідальність і соціальна активність можуть піднятися зараз на інший рівень, інший вимір, тобто в онлайн режимі, маючи чимало сильних функцій і більш ширшої аудиторії. З іншого боку, віральний потенціал інформації може іноді досягти більшої аудиторії, ніж традиційні висвітлення через засоби масової інформації, незважаючи на те, чи то друковані газети або телебачення. Крім того, деякі дослідження показали, як колективний розум, або динаміка натовпу в системах громадської участі, таких, як соціальні медіа, мають величезну силу підтримки колективних дій, таких, як «розпалювання політичних змін». (Rheingold, 2002).

Останні залучення соціальних медіа в житті людей визначили модифікації в «етапах» будь-якої події повстання. Якщо намагатися розділити революцію на більш дрібніші події, можна зробити висновок, що все починається з ініціюючої події, продовжуючи з громадською свідомою реакцією, організацією і комунікацією - поширенням інформації про ініціюючу подію та контекст, або дезінформаційну перевірку (1) і вихід людей на вулиці/площі (2) - фізичною матеріалізацією протесту і наслідком (3) (останній етап може бути «розтягненим» в часі, так що важко визначити певний кінець). Враховуючи названі вище етапи, соціальні медіа втручаються у всіх етапах, маючи неодинаковий рівень долучення. Найбільш важливий внесок соціальних медіа – це на початку протесту (1-ий етап), поширюючи інформацію, або ініціюючу подію, для того, щоб зробити її досяжною для більшості людей. Після цього пряме долучення соціальної медіа-платформи становить процес упорядкування людей і встановлення віртуального простору-середовища для дискусій і спілкування. Наприклад, згідно з «Арабським рапортом соціальних медіа» (Mourtada, 2011) дев'ять з десяти єгиптян і тунісців використовували соціальну мережу Facebook

для організації протестів і поширення інформації. Як підкреслює Асеф Баят (2001), функція мобілізації людей тепер перейшла до найпопулярніших соціальних медіа-платформ, таких, як Facebook або Twitter. Український журналіст Мустафа Найем відправив 21 листопада 2013 року на Facebook заклики, в якому закликає людей приєднатися до акції протесту на вулицях, а вже 24 листопада на Майдані Незалежності у Києві зібралися більше 50.000 людей через акції Facebook.

У піковий момент долучення соціальних медіа в розвитку протесту соціальні медіа-мережі стають повноцінними "відкритими і доступними для людей соціальними просторами", навіть якщо це нефізичний, онлайн простір.

Висновок

Навіть якщо інтернет був розчаровуючим на самому початку в стосунках з соціальним залученням, утворюючи так звані «слактивізм» (slacktivism), зміна суспільства, підвищена соціальна відповідальність молодого покоління, спрощення використання гаджетів, аплікацій та соціальних медіа-платформ призвело до природного покращення ситуації і на даний час, інтернет ставши корисним і надійним інструментом для мобілізації та діяльності.

Маючи контекст сьогоденного суспільства, щільно підключеного до інтернету і постійно в онлайн, режимі, можливо зробити висновок, що соціальні медіа можна розглядати як публічний простір в онлайн-режимі. З характеристиками публічного простору, додавши до нього переваги соціальних медіа – масовий збір людей, ширше поширення інформації, свобода взаємодії (дебати, коментарі), простота організації

та угруповання (без вимоги особистого знайомства з іншими) – платформи соціальних медіа стають онлайн розширенням публічного простору.

Даний текст являється частиною дослідження автора при Факультеті Архітектури та Містобудування, Технічного Університету в Клуз-Напоці, яке було представлено на конференції Калейдоскоп 10-го грудня 2015р. в м. Бухаресті.

Бібліографія:

- Wellman, B., Rainie, L. (2014). *Networked*. Boston, MA: The MIT Press. p. 207
- Christensen, H.S. (2011) 'Political activities on the Internet: Slacktivism or political participation by other means?', *First Monday*, 16 (2). <http://firstmonday.org/article/view/3336/2767> [15 October 2015]
- Kaplan, A. and Haenlein, M. (2010). 'Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media', *Business Horizons*, 53 (1). p. 61
- Rheingold, H., "Smart Mobs: The Next Social Revolution", Basic Books, 2002
- Mourtada, F (2011). "Civil Movements: The Impact of Facebook and Twitter". *Dubai School of Government*. Retrieved 16 May 2012.
- Bayat, A. (2001), 'Studying Middle Eastern Societies: Imperatives and Modalities of Thinking Comparatively'. *Middle East Studies Association Bulletin* (35)2: 151-159.

Олександр-Іван ГРЕЧЕНЮК

студент Факультету Архітектури та Містобудування, Технічний Університет м. Клуз-Напока

Обличчям до народу

«Елі-Елі – лама савахтані!»

Час від часу читаю статті, в яких стільки злоби, стільки ненависті, що й думаю: і звідки в людини все це, чому ж вона, людина, коли вона людина, така неоглядна!? Звичайно, що такі статті справляють гнітюче враження, адже там, де злоба і ненависть є правилом, там, де чи не в кожному рядку їдкі, пасквільні слова, там не може бути думки. А коли такі рядки адресуються цілому населенню, як, приміром, нашому, українському, то був би ти, не був би українцем, все одно подумаш: які ви малі, які ви ниці! Й чому?

Все, мабуть, іде від обмеженості, невихованості і від не того розуміння демократії, яка так і впала нам каменем на голову. Навіть і ті, які дещо за своє життя таки прочитали про демократію, думають, що її можна «схлебти» з будь-чим, що вона тільки елемент розиграшу для інших, для противників. А демократія, не називаючи її повного, структурного визначення, – це і принциповість, і взаємоповага, і доброта, і працьовитість... Коли цього немає, тоді нічого немає.

Прочитав у різних газетах і журналах про українців, які живуть (не тільки живуть, а і працюють, і то в поті чола, всіма силами і в різних галузях) в Румунії. З того, що прочитав, виходить, що вони, передусім, п'яниці, недбалі, а ті, які їх (ввічливо) прийняли до себе, тепер мають з ними мороку. Але я розумію, що це тільки політика, пов'язана і з тим, і з тим, найбільше з «проблемою Північної Буковини», – та яка в цьому вина моя чи твоя? Історія, напевно, ідучи від найелементарніших ознак, висвітлить сама все це, і заживе Україна й Румунія добросусідством, взаємоповагою. Киньмо ворогувати в цьому...

Шкода тільки, що, аналізуючи (наче) проблеми, ті чи інші румунські газети чіпляють різні ярлики навіть до наших духовних цінностей, включно до нашої

літератури, грубо (само собою, несправедливо) називаючи наші зусилля і здобутки на ниві красного письма, досі визнаного як якісного, цінного не тільки в Румунії, а і за її кордонами, зокрема в Україні.

Марні дії, даремні потуги! Ми ж знаємо, що Європа, теж світ, не так уже й далеко, вони дедалі сусіднішими стають для всіх. І для нас. А старатися бути собою, дбати про становлення і відродження нашого національного духу – це наша національна ж повинність, благословенна всім нашим існуванням, бо українцям не властиві ні лінивість, ні нерозумні вчинки, і ті, і ті, які називають їх алкоголіками, безгосподарними, навіть... багатодітними (невже й це вже стало поганою ознакою?), знають це дуже-дуже добре, тільки не вміють вони бути, як видно, людьми, не вміють шанувати чуже.

А з жалю, що, наприклад, румуни в Україні, мовляв, переживають драму (!), ллють крокодилячі сльози, вони виступають проти (наче) всього українського. А я, хоч і не відвідав ще жодного румунського села в Україні, знаю, що вони там багаті собі люди (припустім, що це за працьовитість), але ж мають вони і школи, і радіомовлення, телебачення і щоденні газети! Не будемо порівнювати, бо й не треба, але це факт, на який, може, треба б і нам, українцям в Румунії, рівнятися... І що вийде з такого? Боюсь, що хіба ворожнеча, хіба міжетнічні проблеми, яких між українцями і румунами ніколи не було. Це потрібно знати й дивитися треба на окремі випадки (безвладного) очима жалю, адже він (хай і в штанцях) готовий розтоптати нашу віковичну в Румунії історію, набуваючи враження конкретної ностальгії за одноосібною диктатурою.

Патологічна ненависть деяких до українського, до України (яка, все ж, одна з

найбільших і найбагатших держав Європи) – це тільки хвороба, курган на велелюдному виді тих, які розуміють все, та не можуть (і не треба) зрозуміти заряснілої зграї захованих за словом «ворогів» українського населення.

Всім треба знати, по-моєму, що наша гордість, звитяга і слава – це наш труд і наш український фольклор, це наші чарівні народні пісні на всі голоси, включно героїчні пісні. Вони ж, герої, воювали і проти фашизму, і проти сталінізму. Садистські страсти цих героїв відбулись в центрі Станиславова (Івано-Франківськ), прилюдно вчинені фашистами. Був і червоний терор у підваллях, були й заідеологізовані злочини, була й сувора заборона всього свого. Хіба любов до свого, до рідного не найвища, не верховна духовна цінність?

«І чужого навчається, й свого не цурайтесь» – навчав пророк народу нашого Шевченко. Ми ті, що продовжуємо такі поучання. В газеті «Новий вік», у нинішній «Вільне слово», в журналі «Наш голос» чи не в кожному номері знаходимо представлення й переклади на українську мову румунських поетів. Не назву це інтернаціоналізмом, бо слово віджило своє, та назву це просто і щиро – взаємоповагою, яка існує, що б не робили «охоронці» чистоти якогось елемента.

Принісши йому в дарунок з автографом свою першу книжку (це було в 70-их роках), Захарія Станку, той же, від якого пішла можливість друкування українською мовою в Румунії, сказав: «Ніколи ніколи не забувай, молодий українцю, що ми, румуни й українці, протягом віків були й будемо далі першими сусідами й дружніми народами... Звичайно, я цього не забув і не забуду, та не подумаю ніколи теж, що українці в Румунії, працюючи тільки в найважчих галузях – землеробство, лісорубство й шахтарство, – заслужили собі тільки хулу з боку деяких. Цього вони заслужити собі не могли, хіба що вдячність народу. Було б прекрасно, якби, виборовши собі незалежність і державність, Україна і Румунія підписали договір про дружбу і співробітництво. Так я думав протягом років, і тепер, бо це головне!

(Продовження на 13 стор.)

Іван КОВАЧ

Лист до редакції

Добрий день, шановні співробітники культурно-просвітницького часопису Союзу українців Румунії «Вільне слово»!

Від щирого серця вітає вас усіх та ваші родини Одеська національна наукова бібліотека, співробітники залу «Закордонне українство» сектору спеціалізованих читальних залів відділу міжнародних проектів. Ми бажаємо вам у світлі весняні свята Воскресіння Христового міцного здоров'я, сімейного добробуту, творчих злетів у вашій роботі! Хай мир і щастя осявають життя всіх людей на нашій планеті!

Декілька місяців тому до нашого залу «Закордонне українство» потрапило кілька номерів вашого часопису: 6 номерів за 2010 і два номери за 2011

рік. Нам дуже сподобалось розмаїття сюжетів на сторінках газети: про життя українців Румунії; цікаві зустрічі з політичними діячами; українська обрядовість; діячі української літератури, різних видів мистецтва; вірші та ноти; оповідання про церковні свята і багато-багато іншого, цікавого і корисного. Користувачі бібліотеки отримали б можливість поповнити свої знання про життя українців в Румунії. Ми ретельно розписали наявні номери і розмістили картки в каталогах нашого залу, а значить – всієї бібліотеки.

Звертаємось до вас із проханням: в міру можливості надсилайте нам, будь ласка, нові номери часопису. Може, де-небудь, у кого-небудь збереглися номери часопису за попередні роки, хоча б з 2010 – ми були б безмежно вдячні, якби нам їх надіслали.

На все добре! Чекаємо відповіді. (Буде відповідь! «ВС»).

З пошаною – провідні бібліотекарі залу «Закордонне українство» сектору спеціалізованих читальних залів відділу міжнародних проектів,

ЄФІМОВА Анна та
ОСАДЧУК Жаннета
25 квітня 2016 р.

Одеська національна наукова бібліотека

ДЕНИС ОНИЩУК БУВ ЗНАЙОМИЙ З КОРОЛЕМ МІХАЄМ

З між весняних місяців травень найкращий, бо вся природа осяяна сонячним промінням, запашена, все навкруги озеленіле, цвітуть різні квіти, радісно щебечуть пташки і взагалі все, що живе, життєрадісне, пробудившись із довгого зимового сну. Але травень значний не лише своєю природною красою, він має і важливе політично-історичне значення тим, що в світі в цьому місяці протягом років відбулися знаменні події. Найважливіша із них є перемога воєнних сил Об'єднаних Націй – Великобританії та Канади, СРСР, США, Франції та інших союзних держав – над нацистською Німеччиною та її капітуляція 8-го травня 1945-го року. При цьому треба підкреслити і важливу роль українців, які у лавах воєнних сил СРСР, але навіть і в тих інших згаданих вище державах мали важливий внесок в цій перемозі, і взагалі в завершенні Другої світової війни. Відомо, що Україна є, між іншими, одна із держав, яка зазнала надзвичайні втрати, людські та матеріальні, у цій війні. Це все було взято до уваги тоді, коли, після війни, було створено ООН, де Україна є одним із її членів-засновників.

9-го травня, почавши з 1959-го року, святкується і День Європи, який є днем миру і єдності Європи.

Місяць травень важливий і для Румунії. 10-го травня це День Королівства, бо цієї днини 1866-го року принц Карол I став правителем Румунії. 11 років пізніше, 9-го травня 1877 р., він підписує Прокламацію про Незалежність Румунії, яка від 1881-го року стає королівством. Між 1867-1947 роками 10 травня був Національним днем Румунії. Відомо, що 1947-го року Михайл I – четвертий король Румунії – був примушений зректися престолу.

Сумно. Але травень має своє значення і для родини Онищук, тому що 9-го травня 1975-го року перестало битися серце нашого любимого батька і дідуся Дениса. І хоч відтоді цього року вже сповнився 41 рік, ця подія осталась свіжою в нашій пам'яті, наче все відбулося вчора.

Про Дениса Онищука взагалі, а головню про його письменницьку творчість, наші читачі вже мали нагоду прочитати у різних статтях, які були надруковані в газетах і журналах у Румунії, але і в закордонних, головню в Україні. Про його життя, діяльність написано і в автобіографічних книгах «На шляху життя» (2008) та «Спомини» (2013), а також було сказано і в кількох передачах українського відділу Radio România Internațional. Помимо цього, дещо з його життя ще мало відоме, як, наприклад, те, що він був знайомий з румунським королем Міхаєм. Маючи на увазі румунські важливі історичні події цього місяця, вважаю, що у цім контексті варто згадати про це знайомство.

На початку своєї професійної діяльності Денис Онищук був

якийсь час професором у Хотині. У той час і в Румунії, як і в інших країнах, наприклад, у Чехії, Польщі, існувало і діяло так зване пластунське товариство «Черчеташів». Його члени, пластуни, мали спеціальну уніформу і капелюхи та значки. Вся їхня діяльність, фізичні і спортивні змагання були різноманітними. Будучи викладачем фізкультури, батько був призначений провадити і пластунами, робив із ними спортивну, але і гуманітарну діяльність, вів спеціальні курси, вчив про слідопитство, в'язання вузлів у близькій лісі, вчив орієнтації за допомогою карти та всілякі туристичні правила, організував різні цікаві ігри. Часто організували і артистично-музичні програми та спортивні змагання. Зібрані кошти вживалися для допомоги бідних, самотніх і старих людей.

28 червня 1938-го року до Хотину загостив разом із кількома своїми колегами і учителями румунський – тоді ще пристолонаслідник Михайл. У той час він був у шостім класі ліцею. Подія була важливою і офіційний провід міста Хотина приготував зустрічати його якнайкраще. У програмі, між іншим, було включено і відвідання Хотинської фортеці. Батькові як провідникові пластунів було призначено супроводжати пристолонаслідника та давати деякі пояснення. При цій нагоді мій батько мав честь сфотографуватися біля Михайла – майбутнього короля Румунії, бо в той час королем ще був його батько, Карол II, а Михайл мав титул «Великого воєводи Алба-Юлії».

Про цю, можна б сказати історичну зустріч, батько згадував часто, а докладніше описав у своїх «Споминах», надрукованих посмертно 2013-го року у Чернівецькім видавництві «Букрек». Згадані фотографії та інше збереглося у нашій родині і тепер становить цінний документальний матеріал про життя і його діяльність.

Цього року, маючи на увазі святкування таких важливих історичних подій, головню сповнення 150 років королівства, я вважав, що цікаво і варта написати і про одноразовий випадок зустрічі Дениса Онищука з майбутнім королем Румунії. Адже саме тепер, у сьогоднішній час, часто згадують і пишуть про Короля Михайла I, який з-між усіх провідників держав, які брали участь у Другій світовій війні, в живих. Думаю, що для наших читачів буде цікаво довідатись і про згаданий вище випадок із життя професора-письменника Дениса Онищука.

Ярема ОНИЩУК

Додаток 2 (два) фотодокументи

№ 1 – Денис Онищук, супроводжаючи гостей у Хотинськім замку

№ 2 – Денис Онищук – поруч із пристолонаслідником Міхаєм

Союзник не мимоволі: що показав візит Порошенка до Румунії

Відносини між Україною та Румунією тривалий час мали негативний присмак. Сторони часто звинувачували одна одну в неналежному ставленні до національних меншин, сперечалися щодо меж континентального шельфу та експлуатації дунайських каналів, а взаємних упереджень та стереотипів на цьому тлі виникало ще більше: жителі обох країн тривалий час ставились одне до одного як до малозрозумілих злодійкуватих сусідів, а рівень взаємної довіри був вкрай низьким.

Проте в останні роки відчутне потепління у відносинах між Києвом та Бухарестом. Значною мірою вплинула на це Революція Гідності в Україні.

Кадри втечі з України Януковича відгукнулися у серцях румунів спогадами про втечу "генія Карпат", диктатора Чаушеску під час революції 1989 року – останнього, щоправда, упіймали та після нетривалого суду розстріляли.

До того ж, війна України з Росією довела Румунії, що Київ таки порвав з Москвою.

А оскільки в Румунії до Російської Федерації ставляться досить негативно, то принцип "ворог мого ворога – мій друг" теж сприяв інтенсифікації діалогу Бухареста та Києва.

Румунія надає підтримку Україні на міжнародних майданчиках та першою серед держав Євросоюзу ратифікувала Угоду про асоціацію України з ЄС. Президент Румунії Клаус Йоханіс послідовно закликає НАТО надати Україні підтримку, а минулого тижня відбувся візит президента України Петра Порошенка до Румунії.

Одразу слід зазначити, що рівень зустрічей під час візиту був високим, а увага румунських медіа до українського президента засвідчила, що ми справді розкриваємо нову сторінку у відносинах між двома державами.

Безкоштовні візи і нові маршрути до Бухареста

В ході візиту відбулися зустрічі Порошенка з румунським президентом Клаусом Йоханісом, а також прем'єр-міністром Румунії, керівництвом румунського парламенту.

Передусім, сторони поновили роботу українсько-румунської спільної президентської комісії (востаннє засідання цієї Комісії відбулось 9 років тому) – вочевидь, відновлення роботи такого інструменту двостороннього діалогу дозволяє говорити про те, що обидві сторони мають серйозні наміри і надалі розвивати відносини на доволі високому рівні і відверто говорити як про спірні питання, так і про спільні ініціативи.

Український та румунський лідери також погодились, що під час відкриття консульства Румунії у Солотвині в травні цього року буде підписано Угоду між урядами про скасування плати за довготермінові візи.

Примітно, що й відкриття Консульства свідчить про покращення двосторонніх відносин, адже тривалий час Україна заперечувала можливість відкриття додаткових румунських консульств на українській території.

Не залишилось поза увагою і питання **транспортного сполучення** між Україною та Румунією, зокрема, сторони обговорили можливість прямого залізничного сполучення між Києвом та Бухарестом, автобусного сполучення між Чернівцями та Бухарестом, а також висловили сподівання, що невдовзі з'являться й нові авіарейси між двома столицями – наразі подорожуючим доводиться летіти через Відень, Прагу, а подеколи й Амстердам.

Не менш важливою стала й Угода про спільне патрулювання українсько-румунського кордону.

З одного боку, це може стати дієвим інструментом з протидії контрабанді на кордоні та подолання проявів корупції серед прикордонників обох держав. З іншого – це є виявом взаємної довіри, якої ще донедавна так бракувало двостороннім відносинам.

Безпека в Чорному морі – спільними зусиллями

Президенти України та Румунії також обговорили безпекову ситуацію в регіоні Чорного моря. Це питання гостро стоїть для Румунії як чорноморської держави, яка поряд з Болгарією є державами Південно-Східного прикордоння ЄС, а для України після анексії Криму безпека у Чорному морі й поготів перебуває на перших позиціях безпекового порядку денного.

Український президент, зокрема, підтримав ініціативу Румунії щодо формування у **Чорному морі спільної флотилії під егідою НАТО**, а крім того, Україна та Румунія розглянули можливість формування **спільної українсько-румунсько-болгарської бригади** (наразі співпраця такого характеру існує в Україні з Польщею та Литвою).

І хоча наразі про інституційне оформлення безпекової дуги від

Балтійського до Чорного моря говорити зарано, поява такої бригади стане ще одним кроком у цьому напрямі, а Україна в такому безпековому об'єднанні може відігравати неабияку роль, з огляду на те, який досвід здобули українські вояки у війні з росіянами та сепаратистами на Сході.

Румунія також вкотре висловила **підтримку збереженню санкцій** щодо Російської Федерації, які стали наслідком анексії Росією Криму, та підтримала рішення НАТО провести засідання Комісії Україна–НАТО під час саміту Альянсу у Варшаві у липні цього року.

У цьому контексті Румунія є послідовною союзницею України, а президент Йоханіс не менше за друзів України з Польщі та держав Балтії при кожній нагоді нагадує про неприпустимість повернення у відносинах з Росією до принципу "business as usual".

Обговорили президенти й питання енергетики. Україна запропонувала Румунії спорудити **інтерконнектор між газотранспортними системами** двох держав, який уможливить перетворення Румунії на імпортера газу до України.

Знаковим тут є те, що Румунія, на відміну від більшості держав ЄС, не "сидить на нафтогазовій голці" Кремля, а є доволі самостійним гравцем на енергоринку Європи. І хоча запасів вуглеводнів у Румунії не так багато, як у лідерів ОПЕК, тандем Києва та Бухареста у цьому питанні є багатообіцяючим.

Зрештою, цікавинкою візиту стала **зустріч президента України з пат-**

ріархом Румунської православної церкви Даниїлом.

Хоча самі румуни досить часто висловлюють скепсис щодо авторитету Патріарха, вважаючи його більше "добрим господарником", ніж особою духовною, не слід забувати, що Румунська православна церква налічує близько 19 мільйонів вірян, що робить її однією з найбільших православних церков, і заручитися підтримкою Патріарха Даниїла було б не зайвим для втілення декларацій президента Порошенка про створення єдиної помісної автокефальної церкви в Україні.

Що далі?

Візит Порошенка до Бухареста засвідчив, що нехай і поволі, сторінка історії, де румуни та українці не могли знайти спільної мови, перегортається.

У нас багато спільного – обидві держави, хоча й з відчутним часовим люфтом, виростають на уламках диктатур, обидві занепокоєні безпековою ситуацією у регіоні та мають чітке бачення того, хто є головним джерелом безпекових викликів у регіоні Чорного моря.

Як у Києві, так і у Бухаресті бачать, що протидіяти новим загрозам можна "під парасолькою" НАТО та в рамках спільних безпекових ініціатив. Як Київ, так і Бухарест свідомі, що сучасна Росія стала об'єктом санкцій внаслідок грубого порушення засадничих принципів міжнародного права і нічого не робить для виправлення цієї ситуації, тож має і надалі залишатися у такому статусі.

Зрештою, і Київ, і Бухарест мають амбіцію претендувати на вагому роль у регіоні.

І хоча, на перший погляд, це може виглядати як предмет конкуренції, та, якщо дивитися на ситуацію стратегічно, об'єднання зусиль задля подолання спільних викликів може виявитися більш плідним, ніж дріб'язкова конкуренція: Україна виграє від того, що Румунія стане її опорою в Євросоюзі та НАТО, а Румунія виграє від того, що її безпековим партнером у регіоні стає Київ.

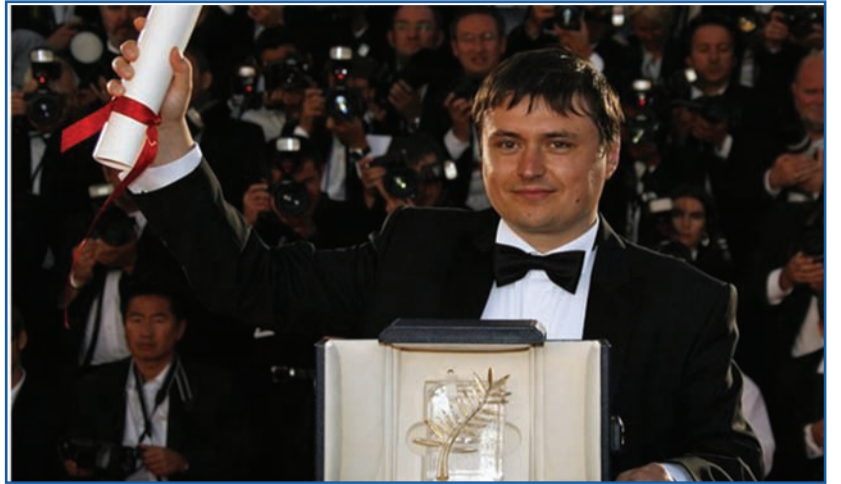
Хочеться сподіватися, що візит Петра Порошенка заклав належні підвалини для подальшого втілення саме такого сценарію.

Автор: **Сергій ГЕРАСИМЧУК**,
експерт Ради зовнішньої політики
"Українська призма"
для ЄвроПравди

На 69 Каннському кінофестивалі були вручені головні нагороди

- Золота пальмова гілка – "Я, Даніель Боейк" Кен Лоуч;
- Гран-прі журі – "Це всього лише кінець світу" Ксав'є Долан;
- Кращий режисер – Крістіан Мунджу "Бакалаврат" і Олів'є Ассайєс "Персональний покупець";
- Кращий сценарій – Асгар Фархаді "Комівояжер";
- Краща жіноча роль – Жаклін Хосе "Ma`Rosa" реж. Брійанте Мендоса;
- Краща чоловіча роль – Сахаб Хоссейні "Комівояжер" реж. Асгар Фархаді;
- Приз журі – Андреа Арнольд "Американська красунька";
- Почесна пальмова гілка – Жан-П'єр Лео;
- Золота камера – "Ворожки" реж. Уда Беньяма.

«Школа інакше»

В ГІМНАЗІЙНІЙ ШКОЛІ СЕЛА ПЕРГІВЦІ ПОВІТУ СУЧАВА

Щороку в школах Румунії напередодні весняних канікул розвивається протягом одного тижня захід «Школа інакше». Треба сказати, що це відбувається перед Великоднем.

У цей тиждень учні не мають заняття в школі, але розвивають всілякі позашкільні акції, що обіймають: екскурсії, всілякі конкурси, розважальні ігри, зустрічі з ветеранами, охорону природи тощо.

Ось що, між іншим, зробили учні школи села Пергівці зі своїми викладачами, координатором чого будучи викладач Рамона Балан, яка є директором цієї школи. (Нагадаю, що викладач Рамона Балан родом з Марицеї).

Учні брали участь у спортивних конкурсах, малювали писанки і крашанки, садили деревця, проводили розважальні конкурси на чистім повітрі, приготувляли французькі страви.

Вони ж брали участь на зустрічах з лікарняним асистентом Андрею Штефан, яка

говорила їм про здорове харчування.

Читачі «Вільного слова» мають можливість побачити кілька цікавих з цієї акції фото.

Бажаю педкадрам та учням із Пергівців багато успіхів, далі не забуваючи, що колись і я був тут викладачем математики...

Микола КУРИЛЮК

Міністр ЗС України П. Клімкін пообіцяв підтримувати українців Румунії, яких представляє СУР

Шостого і сьомого травня 2016 р. міністр Закордонних Справ України П. Клімкін провів офіційний візит в м. Сігету Мармаціей, що на Мараморощині в Румунії. Візит розпочався 6 травня в Солотвині (Україна), де міністр ЗС України разом з міністром ЗС Румунії Лазарем Команеску відкрили Румунське консульство в Солотвині. На відкритті були присутні представники Румунського уряду в Мараморощині, Міністерства виховання, представники неурядових, неприбуткових організацій і т.д.

Також з цієї нагоди міністр ЗС України надав прописки для перетину кордону

видатним українцям Мараморощини, а саме – почесному голові СуР Степану Бучуті, Марії Чубіці та Елеку Опрішану.

Після перетину кордону міністр ЗС України разом з делегацією та головою СуР Миколою-Мирославом Петрецьким відвідали православну українську церкву в Сігеті, де делегація зустрілася з українцями міста.

7 травня міністр ЗС України відвідав лицей імені Тараса Шевченка в Сігеті Мармаціей, де зустрівся з учнями та викладачами цього закладу і якому подарував інтерактивну дошку, підкреслив, що Україна і надалі буде підтримувати українське навчання в Румунії.

Після відвідання українського лицю міністр відвідав приміщення Марамороської повітової організації Союзу українців Румунії, де зустрівся з представниками української громади.

Міністра ЗС України зустріли з хлібом і сіллю голова СуР Микола-Мирослав Петрецький, почесний голова СуР Штефан Бучута, голова Марамороської повітової

організації Мирослав Петрецький.

На зустрічі були присутні Елвіра Кодря – радник Міністерства виховання, Василь Пасенчук – перший заступник голови СуР, Михайло Трайста – заступник голови СуР, Люба Горват – генеральний секретар СуР, Тереза Шендрю – секретар СуР, члени місцевих організацій Мараморощини СуР на чолі з головами місцевих організацій, члени комітету, викладачі української мови і т.д.

Міністр ЗС України представив громаді стан України на 2016 рік, відносини України з Румунією після візиту Президента України до

Румунії, плани України щодо євроінтеграції.

Також міністр запевнив, що Україна підтримує і буде підтримувати українців Румунії, так само, як і Союз українців Румунії на чолі з її ново-обраним проводом.

В свою чергу голова СуР Микола-Мирослав Петрецький нагадав присутнім, що тільки СуР – єдина організація етнічного профілю, неурядова і неприбуткова, із статусом юридичної особи, отриманим на основі Закону № 246/2005, з повною автономією, яка розгортає свою діяльність згідно з положеннями Конституції та чинним законодавством Румунії, а також передбаченнями міжнародних документів, що стосуються прав національних меншин. Союз українців Румунії, як представницька парламентська

організація української громади, входить до складу Ради національних меншин Румунії і своїми часописами – до Товариства преси національних меншин Румунії. Згідно з статтею 62 Конституції Румунії і положеннями виборчих законів Румунії, СУР є організацією, що уподібнюється політичним партіям та організаціям. Союз українців Румунії є членом Світового Конгресу Українців (СКУ), Європейського Конгресу Українців (ЕКУ), Української Всесвітньої Координаційної Ради (УВКР), Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариство «Україна-Світ»).

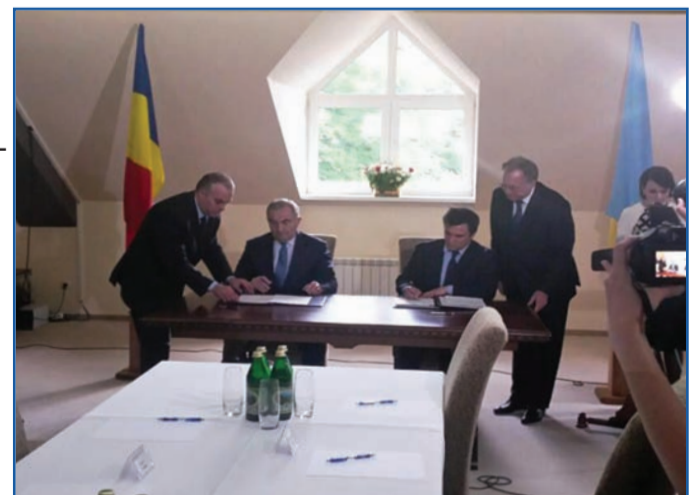
Також голова СуР запевнив, що ново-обраний провід СуР буде і надалі захищати

права українців Румунії, буде робити все можливе для того, щоб і надалі підтримувати шлях України до євроінтеграції та до територіальної цілісності.

Наприкінці зустрічі хор «Ронянські голоси» виконав другий гімн України «Реве та Стогне Дніпр Широкий», а також українську пісню «Дунаю, Дунаю», а молоде покоління українців Мараморощини з ансамблем «Соколята» виконали танець – гопак.

Приємно було почути, як добре міністр ЗС України знає про українців Румунії, про проблеми, з якими вони стикаються, і

запевнив, що, як він особисто, так і Міністерство, яке очолює, будуть підтримувати Союз українців Румунії, а головне тих українців, яких представляє Союз українців Румунії.

Голова СУР
Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДУХОВНОГО ЖИТТЯ ГУЦУЛІВ

Наш часопис «Вільне слово» має знаменитого кореспондента, що пише статті на релігійні теми. Це викладач релігії Гімназійної школи с. Верхня Рівна Симона Лева. Її статті на високому професійному рівні, змістовні, із конкретним звертанням до людей і дітей шкільного віку. Завжди читаю з великим інтересом статті Симони, бо вони доступні кожному читачеві.

Якщо мені дозволить головний редактор нашого часопису «Вільне слово» пан Іван Ковач, то хочу написати про глибоку віру, теплу набожність та деякі особливості духовного життя гуцулів, тема ще не трактована до сих пір у наших часописах, і може стати доповненням тематики шановної Симони Леви.

Кожен народ на землі має свої особливості, які є унікальними перед Обличчям Творця, і ця неповторність збагачує загальнолюдське надбання у всіх сферах буття людини. В книзі Марії Лаврук «Гуцули Українських Карпат» знаходимо такі слова: «Вважають, що саме гірські території, завдяки значній розмаїтості природи, відіграли в історії людства роль потужного каталізатора біохімічної еволюції людських організмів, розвитку соціального і культурного життя. Заселення земних просторів, рівно ж як і поширення землеробства і скотарства, йшло в напрямку з гір на рівнини, а не навпаки, бо горяни заселяли прилеглі рівнини. Складніші, порівняно з рівнинними, умови гірського життєвого середовища відіграли в історії людства позитивну роль, загартувавши людину як біологічну і духовну істоту».

Недавно я прочитав коротеньку роботу Петра Масляка, професора-дослідника Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка: «Роль Карпат і гуцулія у формуванні української нації». Із заголовка роботи дізнаємось, що українці-гуцули відіграли визначну роль у формуванні великого нашого українського народу. Якщо на Заході, в Центрі і навіть на Сході України, число новонароджених було знижене у Карпатах, чи то в Буковині, чи в Галичині, демографія завжди була позитивна. А це зміцнювало Українську державу.

В чому ж особливість духовної культури українських горян, гуцулів?..

Значний вплив на неї мають умови і спосіб життя. Гуцули – це народ, який в основному рівномірно розселений у найвищій частині Українських і частини Буковинських Румунських Карпат. Переходячи з села в село, ідучи від хати до хати, важко визначити реальні межі населених пунктів. Села наче переливаються одне в одне. Гуцули, неначе високогірські орли, які влаштовують свої поодинокі гнізда у важкодоступних місцях, поближче до неба, обжили найвищі, придатні для повсякденного життя куточки наших гір, збудувавши свої хати-гражди, мініфортеці, що самотньо мандрують в мінливому океані гір.

Ознакою істинного життя є зосередженість у пошуках спілкування з Богом на власному внутрішньому світі. «Царство Боже в середині вас» – навчає Святе Письмо. «Пізнай в собі Людину», як сказав Григорій Сковорода, конкретизуючи завдання.

Отже, найкращим станом для пізнання своєї духовної суті є **УСАМІТНЕННЯ, ЗАГЛИБЛЕННЯ В СОБІ.**

Гуцули живуть поодинокі в горах, природно поєднуючи в своїх, віддалених одна від одної оселях, місце життя і усамітнення в оселях-скитах, пустинках самітників.

Важкі природні умови, на які наштовхує себе самітник-аскет, сприяють витонченню світосприйняття, заглиблення в самого себе. Життя гуцулів, особливо в минулі часи, було безперервною боротьбою з небезпеками з боку стихії, звірів, інших природних факторів. Це витончувало душу горян, загартувало її, вчило шанувати дар життя, покладатися на Божу волю, а не тільки на людські сили. Така душа народжувала плоди великої і щирої

любові до життя, подяки Богові, поваги до людини і всього створеного світу. Серце сповнене любові вже перебуває в безперестанній молитві. Духовні цінності, про які нагадують людству великі вчителі, є природним станом чистої душі.

Те моральне опущення, яке сьогодні спостерігається, не є природним станом гуцулів. У романі «Іванчик» Петра Шиксрика-Доника, написаному на гуцульському говорі, я знайшов розповідь одного старожила села Жаб'є, тепер Верховина, що один корчмар-єврей за один рік заледве продав бочку (200 літрів) оковитої, бо чисті душі в гуцулів не потребували затуманення світлого розуму.

Читаючи послання Андрія Шептицького «До моїх любих гуцулів» (написане в 1900 році після відвідин митрополита гуцульських парафій), ми стикаємося з наслідками проникнення псевдоцивілізації чужинців, які, користуючись щирістю і дитячою довірливістю чистих гуцульських душ, запанували на наших землях, руйнуючи моральні і духовні цінності. Але найбільш стійкі не здавалися і протистояли духовному і тілесному рабству».

Блаженної пам'яті Патріарх Київський і всієї Руси-України Володимир (Романок), син гуцульської землі, наголошував, що Гуцульщина була єдиною територією під панівними Австро-Угорщиною і Польщею, де не вдалося панам-поміщикам впровадити ганебне право першої шлюбної ночі. Знаючи сьогодні про доведений ефект телегонії, розуміємо, яке велике значення це

мало для збереження духовної цноти генетичної чистоти та свободолюбивого духу гуцулів.

В кінці XIX ст. Румунська Православна Церква підтримала ініціативу під назвою «Закопування алкоголю» і в селах, де існувало це явище (алкоголізм), збудували у цвинтарі «Хрест п'яниць» з метою знищити цей поганий, шкідливий звичай. Ще й сьогодні в Румунській Буковині у Ватра Дорней, Садові, Вамі, Стримтурі та інших селах, існують, як пам'ятка, так звані «Хрести п'яниць». Ніякого хреста не було в українських селах, ні в горах, ні підгір'ях або низовинах.

Протягом мого життя я запитив, що гуцули є постійні, непохитні в своїй православній чи греко-католицькій вірі. Наприклад, в моїй громаді – Ульма – переважна частина православні – 99%.

В нашій громаді три церкви, три церквиці і десятки капличок. Майже кожний заможний господар прагне збудувати капличку перед його хатою.

Знаємо, що в 1953-54 рр. на Верховині знімали кінофільм «Тіні забутих предків» за повістю Михайла Коцюбинського з такою ж назвою. В зніманні цього фільму брали участь масово жителі с. Жаб'є (тепер Верховина) та сусідніх сіл.

Відомий кінорежисер Сергій Параджанов, який відкрив глибину гуцульської душі всьому світові, хотів придбати в одного газди у Жаб'ю гуцульський образ на склі. На його прохання, газда відповів: «Я Бога не продаю».

Все гуцульське мистецтво сакральне. Бо безпосередньо пов'язане з духовністю, релігійним життям. Гуцули уклали свій церковний календар, який налічує півсотні святкових днів, у році (крім неділь), в які не належить працювати для власних земних потреб.

У кожному гуцульському селі церква організовує колядування, як містичне дійство, народне богослужіння, в якому сконцентроване духовне надбання душі нашої землі від прапків і до сьогодні.

Нам, нащадкам мудрих набожних гуцулів, належить багато праці докласти, щоб зберегти нашу перлину духовності від спокус і випробувань цьогочасного світу від осквернення псевдоцивілізацією не тільки тіла, а, найголовніше, – душі.

Юрій ЧИГА

25 РОКІВ БЕЗ ПАНА ЮРІЯ РАКОЧІ...

ЮРІЙ РАКОЧА (1908-1991)

Народився поет Юрій Ракоча 14 березня 1908 року в селі Жадова району Сторожинець Чернівецької області України. 1930 р. закінчив середню лісничу школу в місті Тімошоара.

Працював в галузі лісництва. В 1949 р. став учителем, в 1954 р. закінчив заочно педагогічну школу. В 1959 році – дворічні курси російської мови в Бухаресті.

Викладав українську та російську мови в Рогожештах, Шербівцях, Калинештах-Енаке та Марицеї.

Тому що був вірним українцем, секурітет його переслідував.

Надрукував збірку поезій румунською мовою: «Любов, Віра, Розум». Кажуть, що в нього зник у невідомих обставинах рукопис роману «Мова лісу».

Друкувався в газеті «Новий вік», нині «Вільне слово». Його поезії друкувалися в підручниках, але зустрічаємо його вірші і на сторінках збірників «Серпень» та «Ліричні струни» (1968).

В останні роки Юрій Ракоча був викладачем в Марицеї. Тут мешкав і після виходу на пенсію.

В Марицеї, з допомогою учнів, посадив парк серед села, біля Будинку культури.

На жаль, після Грудневої Революції 1989 р., було зрубано багато дерев, а посадити ніхто не посадив хочби одне деревце!

7.03.1991 р. Юрій Ракоча відійшов у вічність.

Його учень і сусід Юрій Хом'юк зібрав багато з поезій пана Ракочі.

Завдяки пана Михайла Михайлюка в 2005 році вийшла збірка поезій під заголовком «Доробок літ».

Пане Михайле Михайлюк, в ім'я тих, що любили пана Ракочу, я Вам сердечно та душевно гарно дякую!

П.С.: Найбільше віршів Ю. Ракочі друкувались в «Новому віці» та «літературному додатку» «Н. В.»

Микола КУРИЛЮК

«ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ, ВСІМ СЕРЦЕМ ЛЮБІТЬ... І БУДЕТЕ ВІЧНО ВИ З НЕЮ...»

(Продовження з числа 3-4/2016 р.)

Впродовж століть всіма державними засобами нас позбавляли мови, культури, але ми залишилися одними з найбільш освічених народів. Як же помилявся один з царських міністрів, заявляючи, що ніякого українського народу, української мови не було, немає і бути не може. Мій народ живе, розквітає його мова, культура. Бо без рідної мови не може бути народу! Забути її – зрадити матері, відвернутися від усього прекрасного, чого вона навчила нас у дитинстві. Саме від неї чуємо перші слова, сповнені теплоти і любові, саме своєю мовою вона передає нам свої почуття, бажання, надію і віру в кращу долю дитини.

Як тут не погодитися, що «треба її вивчати з дитинства, змалку, в школі і поза школою, з книжок і від людей. Хто вмів шанувати батька й матір, той зрозуміє, яку пошану повинен мати до рідної мови» (М. Возняк, 1881-1929 рр.).

Велику відповідальність за майбутнє дитини покладав Сухомлинський на школу, говорячи, що саме вона повинна бути тим осередком культури, де повинні панувати культу Батьківщини, книжки, рідного слова, людини. Саме школа повинна дбати за покращення мовної грамотності учнів, виховувати любов до мови свого народу. Бо: «Мова – та бездонна криниця і слід дбати, щоб вона була завжди чистою, щоб її багатство розкривало для дітей з перших кроків їх життя, щоб саме вчитель прививав їм любов до книжки, цього найціннішого багатства духовної культури».

Не дивлячись на тимчасові труднощі (відсутність підручників, програм, методичних посібників тощо), відчувається, що вчителі успішно справляються з покладеною на них місією. Підтвердження – учнівські твори.

Це мова не якогось світу, а мова мого серця. Вона – найкраща.

Ні на якій другій мові не можна так чітко висловити свої почуття, як на своїй.

Бог подарував нам рідну мову, предки її зберегли, діди та баби нас її навчили, а ми, учні, повинні її розвивати і вдосконалювати.

Рідну мову ніхто не успадкував механічно, її треба вивчати, плекати, збагачувати.

Коментарі – зайві.

Рідне слово не замовкає, воно живе, квітне, розквітає, його чути в усіх куточках нашої Планети, бо доля порозкидувала українців по всьому світу.

І як не змінюється світ, куди б не закинула нас доля, український народ свято зберігає в своєму серці ті духовні скарби, які дісталися їм у спадок від попередніх поколінь.

Ні на хвилину не забувають вони, чії діти, хто їхні батьки, діди, прадіди, зберігати благородні почуття та повагу до свого рідного краю, культури, історії, мови. Тож можна зрозуміти їхні почуття, коли вони, користуючись нагодою, приїжджаючи в Україну, ходячи по знайомих з дитинства місцях, відвідують могилки рідних, і, набравши рідної землі, везуть її на свою другу батьківщину, як пам'ять про свою Вітчизну.

Гордість за своїх предків (козаків) звучала у голосі Володимира, з ним я познайомила під час однієї із зустрічей, організованих культурним центром Посольства України в Румунії. Не випадково він назвався козаком, бо саме з цього роду походив. Дуже цікаво розповідав історію і життя гетьмана Івана Мазепи, бо саме разом з ним боролися його предки за незалежність України. Тому й українську мову вивчив самостійно, бо в школі її не вивчав, все, що стосується своєї Вітчизни, йому близьке і дороге.

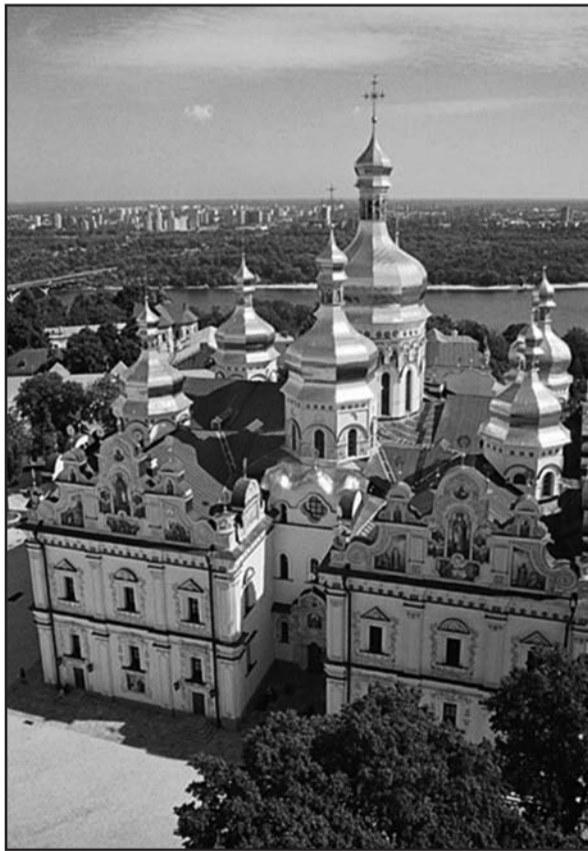
Сьогодні ми можемо на повний голос говорити ще про одну трагічну сторінку нашої історії – Голодомор, якого довгий час

не визнавали, замовчували, та і сьогодні не визнається людьми, яких не торкнулася ця трагедія.

Не знаю, якими словами можна описати муки України того періоду (1932-1933 рр.), що поклав у сиру землю 7,5 (навіть більше цього числа!) мільйонів своїх синів і дочок, що замахнувся на майбутнє нації: третина умертвлених голодом були діти, які не народили нащадків, не дали потомства. Кожна українська родина відчула його на собі (в тому числі і моя, яка чудом вижила). Люди, які вижили, стверджували, що цей голод був штучним, що рік був урожайним.

(Далі буде)

Тамара ДОЛЖЕНКО

Успіхів кандидатам СУР в місцевих виборах з 5 червня 2016 р. на посади примаря і місцевого радника

Румунські громадяни (українського походження), які мають право голосувати, запрошені обирати примарів та місцевих радників, вибори розгортаються одноразово. Ось і наші кандидати на місцеві посади:

1. Для посади примаря

Іванов Ананіє - Мурігіол-Тулъча
Гербіл Віорел - Верхня Рівна - Марамуреш
Стулянік Сергей - Поляни-Марамуреш
Бота Лука - Джармата-Тіміш

2. Для посади місцевого радника

а) Бістра - Мараморощина

Папарига Марія
Чінар Георге
Бойчук Іланка
Пережук Петра
Красюк Віоріка
Грін Маріана-Стела
Бежера Крісті-Васіле
Росуш Жан-Адріан
Співалюк Ледія
Шмуляк Володимир
Семота Марія
Юркуц Мірела
Горган Флорін-Александру
Рошя Флоріка
Мартенюк Маріоара

б) Поляни - Мараморощина

Стулянік Сергей
Кіфа Штефан
Онча Іоан
Білан Васіле
Поповіч Васіле
Бойко Мігай
Онча Павел
Мікулайчук Нада-Олга
Ксін Іоан-Мігай
Царюк Марія
Кіфа Мотря
Бротний Іоан
Пекура Іоан
Коржук Іоан
Дахман Сіміон
Дзіцак Георге
Шімоняк Васіле
Кут Ніколає
Кут Мігай
Машніца Іоана
Кіфа Іоан

Бежера Андрей

в). Ремети - Мараморощина

Пасенчук Васіле
Пасенчук Сорін-Тоадер
Думніч Іоан
Бранзанюк Іоан
Пасенчук Мігай
Дем'янчук Іоан
Ткач Ніколета
Бранзанюк Мігай-Руслан
Поп Мігай
Немештян Васіле
Мулбауер Ева
Мурша Мігай
Біланюк Іоан
Тацюк Мігай
Мігайлюк Георге-Мігай
Ткач Мігай
Пасенчук Іон

г) Верхня Рівна - Мараморощина

Гербіл Віорел-Іоан
Челенюк Гафія-Крістіна
Гріжак Ніколає
Фетіко Ніколає
Опрішан Елек
Кващук Іоан
Дзябенюк Гафія
Попадюк Марія
Бойчук Мігай
Романюк Ана
Магяр Іоан
Гріжак Ана-Аліна
Челенюк Георге-Ніколає
Фрасін Ніколай
Попадюк Іоан
Романюк Ромео-Мірослав
Готечук Лучіан-Север

д) Рускова - Мараморощина

Марічук Пінтя
Немзет Ана
Роман Іоан
Бумбар Ана
Кампіан Петру
Бумбар Васіле
Мікулайчук Петру
Ботіз Марія

Поп Марія
Бумбар Петру
Мороз Марія
Росуш Александру
Дрозд Петру
Логос Іоан
Петрік Мірела
Ковач Васеліна
Ботіз Георге
Логос Петру
Саука Ана-Маріана

е) Мікула - Сату Маре

Бучута Васіле
Онча Павел
Бумбар Іоан
Росуш Якоб
Женука Маріана

є) Балківці - Сучавський повіт

Шойман Петру-Штефан
Фрасенюк Жаєрзінью-Думітру
Фрасенюк Себастьян-Емануел
Пескливий Раду-Іоан
Гарасем'юк Данієл-Маріан
Грігораш Лівія
Федюк Думітру
Одовічук Васіле
Ківерега Данієла
Пашля Данієла
Шоргот Іліє-Лівіу
Садов'як Флорін
Карпек Еусебіє
Петрашук Васіле
Королук Сорін-Думітру
Бузек Віктор
Шойман Рамона

ж) Мілішівці - Сучавський повіт

Песларі Брандуша

з) Бродина - Сучавський повіт

Торак Елена
Лайба Васіле-Теофіл
Ніцу Елена
Журавле Елена-Брандуша

и) Ульма - Сучавський повіт

Чокан Ніколає
Мелен Адріан-Дорін
Марочіко Ліліана
Горбан Елена
Горбан Марія

і) Молдова Суліца - Сучавський повіт
Лазар Іоан-Ніку
Ребенчук Евдокія
Яшенчук Маріана
Лецкан Петру-Каталін
Чіборек Васіле
Куреш Валентіна-Габрієла

ї) Ізвоареле Сучевий - Сучавський повіт

Мегно Васіле

к) Джармата - Тіміський повіт

Бота Лука
Йоті Петру
Іореску Флоріна
Тіршар Джеорджета
Бота Серджу-Овідіу

л) Крічова - Тіміський повіт

Гарітон Адріан

м) Штюка - Тіміський повіт

Скопец Іоан-Володя
Грега Йонела

н) Віктор Влад де ла Маріна

Чорей Мігаєла

о) Тирнова - Арадський повіт

Ігнішка Емілія
Сучу Флорін
Бісорка Елена-Санзіяна
Мікулайчук Гавріла
Глігор Георге
Петрік Думітру
Деламаріан Сорін-Георге
Куретян Віорел-Георге
Паску Іоан
Раду Дорін-Теодор
Карпа Георге
Сербу Овідіу-Раду
Бутарі Крістінек
Йойкалюк Іоан
Пінтя Алекса
Гайдеу Дануц-Віорел
Урсуціу Георге-Крістіан
Магіч Ісай-Корнел
Опріца Іліє

п) Аврамень - Ботошанський повіт

Громей Думітру

3 ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВІТАЄМО ВАС!

1. **Штефанію П'ЄТРАНУ** (3 травня 1985 р.) – редактора часопису «*Sigierul usca-inean*». Бажаючи вивчити одну із слов'янських мов, поступила на українське відділення Бухарестського університету, де вперше мала змогу почути її. Після закінчення факультету почала працювати у редакції румуномовного часопису Союзу українців Румунії. Мати двоє гарних дітей – синочка і донечки. Бажаємо їй радості та подальших успіхів!

2. **Івана РЕБОШАПКУ** (29 травня 1935 р.) – доктора філологічних наук, проф. Бухарестського університету, почесного професора Чернівецького національного універси-

тету ім. Юрія Федьковича, гостьового професора Університету Алберти (Канада, 1992-1993), члена Наукового товариства ім. Тараса Шевченка (Париж), автора книг з фольклору, літературознавчих досліджень. За плечима професора цілої плеяди випускників українського відділення Бухарестського університету, які вдячні йому за піклування та турботу, вони ставши талановитими викладачами української мови та літератури в Румунії. Велике Вам спасибі, пане професоре!

3. **Ледію СПІВАЛЮК** (31 травня 1954 р.) – викладача української мови та літератури марамороського села Вишавська Долина, випускницю українського відділення Сігетсь-

кого ліцею ім. Драгоша Воде та Бухарестського факультету іноземних мов. Ледія Співалюк активний член СУР, голова його місцевої організації. Недавно була обрана Головою Жіночої Організації Союзу українців Румунії. Багато успіхів і гарних результатів у роботі, п. Ледіє!

ХАЙ ПЛІДНОЮ І СОНЯЧНОЮ БУДЕ ВАША ДОРОГА, А ЖИТТЯ ХАЙ ДАРУЄ ВАМ НАДАЛІ ВЕСЕЛИХ ДНІВ ТА ЩИРИХ І ДОБРИХ ДРУЗІВ!

На Многії і Благії літа!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Обличчям до народу

«Елі-Елі – лама савахтані!»

(Закінчення. Поч. на 5 стор.)

Єй між нами ще чимало людей, які дивляться на історію ненависними очима, в неперенесенні думають про якісь-там... повернення, тож базикають і про те, і про се... Замовчувати окупаційне російське самодержавство, часи сталінсько-беріївського насилля, чинити опір демократам – це, перш за все, чинити опір самим собі. Ніхто ж не є й не був проти радянського в повному значенні слова. Українці ж завжди були проти фактичного панування однієї особи, – диктатури! Любов до вождя чи партії – це химерна любов до нічого. В цьому вже переконані всі. Замовчування і перекичування історії, навіть тут, у Румунії, – це лише політика, адже не можна сказати, що марамурських українців недавно прийняли румуни й пригостили, коли ще на початку чаушістської диктатури одні з українських сіл Мараморощини святкували свої 600-ліття існування, документами атестованого.

Все слід приводити у відповідність з історією і життям, правдою історії, яка для українського народу починається не тим і не цим, а таки Київською Руссю, про яку кожна культурна людина Європи повинна знати як про дійсність незаперечну.

Школа українська в Румунії не пішла від одного чи іншого, вона пішла від людей, від вчительства і дітей, від духовних потреб. Таким чином дається простір і можливість дітям проявляти себе на тому полі, до якого прагне серце. Наші діти знали і знатимуть румунську мову, як і досі. Але вони тепер знатимуть теж рідну українську мову, знатимуть, хто вони, чий сини, яких батьків! Це

важливо і для румунів в Україні, і для українців у Румунії, чи не так? Й не треба боятися, що від цього рушить щось інше. Навпаки, це поведе до єдності, – не треба наводити тіні на сонце, вони й так є. Слід вносити свою частку в цю справу. А винити когось у тому і сьому – жалюгідний стан людей, що виглядають смішними, коли таким займаються.

Тільки некоректність ставлення до тієї чи іншої справи, тільки приниження ведуть до проблем, включно до міжетнічних, з якими ніколи не буде ні легше, ні добротніше. А письменники, по-моєму, і повинні бути тими, які б підхоплювали й продовжували ідею єдності, дивилися на правду життя очима відповідальності. Інакше опинимось в жалюгідному стані віротерпимих, толерантних... Стояти обличчям до народу – невже це єдиний можливий вихід? Мабуть.

Українці, як українці, не можуть бути злими, нелояльними. На це можна подивитись і з справи плекання їх релігійності, хоч дехто скаже, що у справі релігійного виховання можна обійтись і без знання рідної мови. Але Бог єдиний для всіх. Його треба славити будь-якою мовою, як кажуть пророки. Святе Письмо для цього – єдинопереконливе.

Зрештою, в біблійній книзі «Есфир» (Естер) І 22 (як подає митрополит Іларіон) наказується: «Щоб кожен чоловік був паном у домі своїм, і говорив мовою свого народу!».

На основі Євангелій і Святого Письма знаємо, що Христос говорив рідною арамейською мовою, коли, віддаючи духа Отцеві, в останню хвилину промовляв віршем з Псалтиря: «Елі-Елі – лама савахтані!» («Боже мій, Боже, чому Ти покинув мене?»).

Рідною мовою найкраще можна пізнати Творця, оскільки вона, рідна мова і того, і того, найбільше доходить до серця людини. Вона найближча, найрідніша.

Ось чому ми в Румунії є і хочемо бути собою – українцями! Це для нас коліноприклонне. Не покидай нас, Боже!

Недавній візит П. Порошенка до Румунії – взаємопристойний.

«ГЕТЬМАН УКРАЇНИ ПИЛИП ОРЛИК: МОЛДОВСЬКІ ТА РУМУНСЬКІ ШЛЯХИ»

(Продовження з 5-6 н-ра 2016 р.)

Король повинен був знову на ім'я нового гетьмана дати підтвердження, що буде воювати, поки український «...народ не вернеться до колишньої своєї свободи». Згідно з цією угодою, Швеція також мала взяти на себе зобов'язання вести війну з Російською державою до повного звільнення українських земель у кордонах, визначених Зборівським договором Криму з Польщею 1649 року. В очікуваному післявоєнному мирному договорі між Швецією та Росією козацька старшина просила, «...щоб тоді не виключено нашого державного інтересу з договорів і ненарушено меж нашої батьківщини аж до ріки Случ, які так простягаються від часів Хмельницького й potwierджені мировим договором». А після звільнення українських земель старшина у письмовій формі вимагала від шведської сторони гарантувати незалежність та територіальну цілісність України: «Нарешті, хай зволить святий Королівський Маєстат у тому самому прилюдному письмі забезпечити нас, щоб сусідні володарі не намагалися підбити нашу батьківщину збройною силою або яким-небудь способом і знівечити права на волю».

Четвертий розділ є коротким та у дипломатичній формі доводив до відома Карла XII позитивне ставлення козацької старшини до майбутнього «...збройного союзу святого Королівського Маєстату з Високою Оттоманською Портою».

При цьому автори Меморандуму вимагали гарантування у майбутньому договорі Швеції з Османською імперією інтересів України – «...щоб до договору про цей союз включено, як додаток у ласкавому меморіалі святого Королівського Маєстату, справи цілості Війська Запорізького й руського народу».

П'ятий та останній розділ Меморандуму П. Орлика та лідерів козацької старшини до шведського короля Карла XII включає лише один пункт високого морального завантаження: як благочестивий жест щодо пам'яті про І. Мазепу, вони просили дозволу перепоховати його останки у стародавньому Яському монастирі Голія. «Боліємо над неславним похороном ясновельможного гетьмана Мазепи, що ті доро-

гі тлінні останки, геройська душа в яких наповнила увесь світ славною вчинками, прийняла марна земля цього простого села [Варниці поблизу Бендер. – Т.Р.]. Тому Військо Запорізьке звертається до святого Королівського Маєстату з проханням змоги поховати тлінні останки свого гетьмана вродичіше в славному місті, зокрема в Ясах, у так званому монастирі Голія».

Тут необхідно привернути увагу читача до того, що пропозиція П. Орлика перепоховати останки українського гетьмана саме у цьому монастирі була не випадковою. Ця культова споруда була заснована у 1575 році високопосадовцем канцелярії господаря Молдови та знаним боярином українського походження Іваном Голим – родичем колишнього старости Хотинської фортеці Єремії Голого. Сам П. Орлик після розквартирування у Ясах у серпні 1709 і до 2011 року, а також у 1722, 1739-1742 роках неодноразово ходив на службу до цієї престижної тоді і сьогодні культової споруди міста. (Фото 14). Забігаючи наперед, зазначимо, що проведенні автором цього дослідження у Яссах, його зустрічі з румунськими вченими-фахівцями з питань того історичного періоду, зокрема з доктором історії, професором І. Капрошу, можуть послужити певною мірою підставою вважати, що після смерті у 1742 році тіло першого українського гетьмана в еміграції було поховано саме у цьому монастирі. Але про це поговоримо у відповідному розділі цього дослідження.

Повертаючись до оцінки «Покірного меморіалу Запорізького Війська до Святого Королівського Маєстату Швеції», слід підкреслити, що цей документ є дуже важливим для розуміння державотворчої діяльності П. Орлика, розпочатої у Бендерах. У ньому вперше і дуже чітко були зафіксовані основні напрямки та політичні плани подальшої діяльності майбутнього гетьмана. Тому він заслуговує на особливу увагу біографів П. Орлика.

(Далі буде)

Теofil РЕНДЮК,
доктор історичних наук (Україна)

◆ Е Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Й ◆

Легенда про фіорди

У перекладі з норвезького "фіорд" - це затока. Норвезькі фіорди, що утворилися 10-12 тис. років тому в останній льодовиковий період при відході льодовика, цей феномен природи викликає захоплення всіх, хто їх бачив. Кожен з декількох тисяч величних гірських заток, розташованих в північній частині західного узбережжя Норвегії, відрізняється своїми особливостями і визначними пам'ятками.

Існує легенда про виникнення фіордів. Колись, давним-давно, між норвезьким морем і землею трапила сварка. Земля запишалася своєю невимовною красою. Скривджене море розсердилося і пробило в ній безліч фіордів, щоб сильніше її охопити. З тих часів так і живуть пихата суша і вперта водна стихія у вигляді фіордів на чудовій і дивовижній норвезькій землі.

Ігор СІЧОВИК

ПЕРШЕ СЛОВО

Коло, риску, закарлючку
На папері пише ручка.
Все з'єдналось загадково,
І з'явилося перше слово.
Здогадались, яке саме?
Наймиліше в світі – «мама».

Остан ВИШНЯ

ЛЮБІТЬ КНИГУ!

Не дуже любив книгу Василько. І не дуже чемно з нею поводився. ...От одного вечора ліг спати та й узяв книжечку перед сном почитати. А Василько знав, що, якщо лежачи читаєш книжку, псується зір і псується книжка. Лежить Василько, читає і задрімав.

А книжка - бух на підлогу. Аркуші в книжці й пожмакалися. Добре заснув Василько, так міцно, що од «бух!» не прокинувся.

І сниться Василькові, що він сам книжка.

От бере книжку-Василька Оленка, що теж не дуже поважає книжку, бере,

читає і водночас обідає. Борщ із ложки — кап! — та на Василька-книжку. Йому пече, йому неприємно, та нічого не вдіє Василько, бо він книжка.

А потім ухопили Василька-книжку Мишко і Вова, та давай на ньому різні дурниці писати: «Читав Вова», «Цікава книжка», «Колька — дурак», — отаке понаписували. Так ніби хтось у грязюку перо вмочив та й бруднить, грязнить Василька-книжку!

Далі ще гірше! Оленка почала Василька-книжку ножицями різати — малюнки вирізати. Болить Василькові, аж «рятуйте!» хоче крикнути...

Тільки-но Оленка ножиці прийняла, як хтось гарячого праса поставив на Василька-книжку. Горить Василько-книжка, дим із нього йде! Пече йому!

Уже Василько-книжка не книжка, а саме шмаття, в яке загорнула Оленка свій сніданок!

Так гірко та так боляче зробилося Василькові, що він аж прокинувся. — Ой, що зі мною зробили?

А потім, здогадавшись, що то був тільки сон, зітхнув легше.

А зітхнувши, подумав та й гасло* про книжку склав:

«Бережи книжку — це твій друг!» І ніколи вже не псує Василько книг та й товаришів соромить, коли хтось із них не береже книжку.

19.05.1051 р. у невеликому старому соборі Реймса дочка Ярослава Мудрого Анна стала королевою Франції.

1 місце — долар:

Бакс. У 1776 році в Америці були віддруковані перші паперові долари, які були зеленого кольору. Американці любовно прозвали свої гроші «зеленими спинками» (green backs), ось звідки походить сучасна назва - «бакси».

◆ С Т О Р І З К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

19 травня – Міжнародний
день вишиванки!

ВИШИВАНОЧКА!

Слова Любові СЕРДУНИЧ

Музика Ольги ПЕНЮК-ВОДОНІС

Пожвавлено

Чом дов - ю - ла все спі-ва, як вес-но - ю в лу - зі?
Ви - ши - ва - ноч - ка но-ва в ме - не,-глянь-те, дру - зі!
Це ма - ту - сень - ка мо - я скла - ла ві - зе - ру - нок.
Най - до - рож - чий в сві - ті я ма - ю по - да - ру - нок!

УКРАЇНСЬКА ПІРАМІДА

Ачи знали ви, що в Україні теж є піраміди? Одна із них знаходиться у Полтавській області. Місцеві жителі кажуть, що раніше піраміду охороняв ангел, який, насправді, був статуєю крилатої богині

Ісиди. Сам же пам'ятник привезли з далекого Єгипту. Всередині її стіни були вкриті біблійними письменами і фресками. Поки навколо властивостей і пропорцій цієї піраміди науковці сперечаються, а місцеві вважають її цілющою.

ВИШИВАНОЧКА

Чом' довкола все співа,
Як весною в лузі?
Вишиваночка нова
В мене, – гляньте, друзі!

Приспів :
Це матусенька моя
Склала візерунок.
Найдорожчий в світі я
Маю подарунок!

Веселкові барви всі
З ниточок шовкових
Поєднались у красі
На моїй обнові.

Приспів.

З піснею-веснянкою,
Щоб гуляти в лісі,
Вдягнем вишиванки ми
Наші, українські!

Приспів.

Етимологія назв країн світу

(Продовження з попереднього числа)

Д

Данія - Dhen (протоіндоєвропейська група мов) означає "низький", чи "плаский", і німецькою "mark", означає "прикордонна земля", чи "межовий ліс". Назва використовувалася стародавніми готами для опису лісу, що відділяв Готланд від Скандії.

Джибуті - названа на честь нижньої частини Аденської затоки Індійського океану. Можливо, від слова "gabouti" (афарською мовою) - килимок під дверима, зроблений з пальмового волокна.

Домініканська Республіка - від лат. "Dies Dominica" ("неділя"), день тижня, коли Христофор Колумб уперше висадився на острів.

Є

Єгипет - "храм душі бога Птаха".
Ємен - походження назви дискутується.

У деяких джерелах запевняють, що воно пішло від арабського Yamin, що означає "праворуч" (посилання на позицію Ємену з точки зору спостерігача, що дивиться з Мекки), інші припускають, що назва походить від Yumn, що означає "щастя", "благословення". Назва (для класичного світу - "Arabia Felix") звичайно стосувалася усього південного узбережжя Аравійського півострова.

З

Замбія - від ріки Замбезі.

Зімбабве - "кам'яні будинки" у Шоне, що відносяться до побудованої з каменю столиці античної торгової імперії Великого Зімбабве.

(Далі буде)

Сторінки склала Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Свято єднання українців Румунії та України

Весна дарує зміни, оновлює душу і природу, величезним натхненням і свіжістю думок наповнює розум і серце! Такі емоції панували на урочистому святі 20 березня 2016 року в Палаці культури Студентів м. Яси, який організував Союз Українців Румунії.

Переповнені приємними хвилинами зустрічі, міжособистісного спілкування, можливості дарувати усім присутнім гарний настрій та вроду, пройшли святкові заходи з нагоди вшанування 202-ї річниці з дня народження українського генія, Тараса Григоровича Шевченка! Для українців Румунії та й усього світу, загалом, це постать планетарного масштабу, світоч і приклад незламної волі та віри у кращу долю свого народу. До присутніх глядачів та учасників концерту з вітальним словом звернувся Президент Союзу Українців Румунії пан Микола-Мирослав Петрецький, який у своїй промові наголосив, що подібні заходи єднують не тільки народи, а й держави! На урочистостях були присутніми мер міста Чернівців пан Олексій Каспрук та мистецькі колективи кафедри музики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, поважні гості з примарії міста Яси та велике коло представників української громади Союзу Українців Румунії, за підтримки якої був організований грандіозний, величний, мистецько – довершений концерт, який наповнив слухачів безмежно чистими емоціями єднання, ще раз продемонстрував красу і неповторність української народної музично-хореографічної культури.

Свіжим променем і джерелом натхнення для усіх присутніх в залі був виступ дитячого народного фольклорного ансамб-

лю «Вишиванка» з Київщини (художній керівник Віра Маслюк), юні артисти вразили своєю майстерністю, гарним співом, поєднанням вокальних та хореографічних елементів, створенням на сцені драматичного дійства, в осону якого були покладені твори Тараса Шевченка та народна й сучасна українська пісня. Підтримали цю ноту творчі українські колективи з Румунії: хор «Ронянські голоси» з Мараморощини (художній керівник Джета Петрецька), солісти й

малі вокально-інструментальні групи з міст Ботошани і Сігету, дитячий танцювальний колектив «Веселка» відділу СУР м. Яси (художній керівник – Родіка Фаліштяну) та творча і обдарована генерація Молодіжної організації СУР - вокальний колектив «Буковинка», де удосконалюють свою майстерність значна кількість українських студентів, які навчаються у вищих навчальних закладах м. Яси.

Кульмінаційною вершиною заходу став виступ тріо бандуристів «Троянда» кафедри музики ЧНУ (художній керівник Інна Мокрогуз) та вокального квартету «Klasik» художній керівник Георгій Постевка, які захопили присутніх творчою енергетикою, яскравим і довершеним виконанням народних і сучасних українських пісень, мистецькою культурою сценічного виступу, професіоналізмом і невпинною жагою духовного піднесення, втіленням кращих традицій української музичної культури.

На завершення концерту мали нагоду відзначити почесними грамотами та відзнаками голову СУР в м. Яси Віктора Григорчука, його заступника Даніеля Серденчука та багатьох інших активістів української діаспори за створення сприятливого ґрунту для єднання усіх українських сил у світі.

Концерт тривав більше трьох годин, але вони промайнули непомітно, вони стали для усіх присутніх неповторними митями творчого злету, щирого спілкування та єднання поколінь, які гордо називають себе – українцями!

26.03.2016 р.

Ярина ВИШПІНСЬКА
Доцент кафедри музики
Чернівецького національного
університету ім. Юрія Федьковича

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15, Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

